

De filosofie van voetbal

Wat maakt voetbal zo aantrekkelijk en toegankelijk? Waarom slaan we in de stadions massaal de armen om onbekende medesupporters heen, maar groeten we buiten het stadion vreemden niet eens? Waarom kunnen we uren luisteren naar mannen die over voetbal praten? Zijn voetballers rolmodellen of juist popsterren? Is voetbal politiek, religie, kunst of gewoon een kapitalistisch product? Of allemaal?

Over al deze vragen en nog veel meer filosoferen we samen tijdens de Summerschool 'De filosofie van het voetbal'. Natuurlijk gaan we ook een potje voetbal met elkaar spelen, én een potje voetbal met elkaar kijken. Ook een voetbalanalyse mag niet ontbreken. Wij zorgen voor de wijn, bier en de bitterballen, jij voor een nieuwsgierige en open voetbalblik.

Toevalligerwijs (of toch niet helemaal toevallig) vindt deze summerschool plaats tijdens het WK2026. Dus trek het shirt van je favoriete club aan en kom met ons filosoferen over voetbal. "Je gaat het pas zien als je het door hebt," aldus de beste filosofische voetballer ooit, Johan Cruyff.

De filosofie van het voetbal

In deze week heeft elke dag een ander thema, gevormd rondom een tegenstelling. Voetbal werkt namelijk zowel verbindend als uitsluitend. En aan de ene kant zorgt voetbal voor emancipatie, maar aan de andere kant sluit het mensen uit. Het thema benaderen we als een wedstrijd. De dag kent dus een voorbeschouwing (inleiding), een aftrap (het inzetten van de filosofische stelling), wedstrijd zelf (twee inhoudelijke gedeeltes) en een nabeschouwing waarin we de wedstrijd eens lekker gaan analyseren. Uiteraard sluiten we de dag af met 'de derde helft' aan de hotelbar.

13 juli – Gewoon een spelletje vs. alles staat op het spel

Wat als voetbal niet gewoon een spelletje is, maar je leven?

We beginnen bij een klassieke filosofische vraag: wat is spel, en waarom hebben mensen het nodig? In de ochtend benaderen we voetbal als spelruimte, los van het 'echte' leven — een plek waar regels gelden, tijd wordt opgeschort en we even iemand anders kunnen zijn. Maar gaandeweg de dag kantelt deze gedachte. Want wat als voetbal juist betekenisvol is omdat het niet losstaat van het leven, maar er diep in grijpt? We onderzoeken hoe voetbal kan fungeren als oefenplaats voor existentiële vragen over verlies, teleurstelling, trouw en identiteit. Wanneer wordt een spel een levenszaak — en waarom vinden we dat blijkbaar nodig?

14 juli – Verbinding vs. uitsluiting

Voetbal als sociaal bindmiddel, maar ook als spiegel van nationalisme, gender en uitsluiting.

Voetbal verbindt vreemden tot een wij, maar datzelfde wij kan ook anderen buitensluiten. Vandaag leggen we die spanning op tafel. Hoe werkt collectieve verbondenheid, en wanneer slaat die om in uitsluiting, nationalisme of ongelijkheid? In gesprekken en lezingen onderzoeken we hoe voetbal kan emanciperen én begrenzen, en waarom dat ons dwingt na te denken over rechtvaardigheid, identiteit en solidariteit.

15 juli – Modernisering vs. romantiek

Wat verliezen we als technologie de romantiek verdringt?

Alles wordt sneller, preciezer en beter meetbaar: ook het voetbal. Maar wordt het spel daar eigenlijk mooier van? Vandaag onderzoeken we wat technologie zoals de VAR, geld en professionalisering doen met onze beleving van het spel. We zetten controle tegenover toeval, efficiëntie tegenover emotie, en eindigen bij de romantiek van voetbal: niet als nostalgie, maar als filosofische vraag naar wat het spel menselijk maakt.

16 juli – Heilig gras vs. heilige euro's

Is voetbal religie of vooral een cash cow?

Voetbal kent heilige momenten, vaste rituelen en trouwe gelovigen. Tegelijk is het een miljardenindustrie waarin macht, geld en politiek meespelen. Vandaag denken we na over die paradox. Wanneer wordt betrokkenheid geloof, en wanneer wordt het uitbuiting? We onderzoeken hoe voetbal balanceert tussen bezieling en business, en waarom die spanning zo fascinerend blijft.

17 juli – De allergrootste filosofische voetballer: Johan Cruyff

We sluiten af met Johan Cruyff: denker in beweging, filosoof in voetbalschoenen. Zijn uitspraken klinken eenvoudig, tot je merkt dat je er anders door gaat kijken. Vandaag brengen we alles samen: de week, de vragen en het spel. Wat hebben we gezien? Wat hebben we geleerd? En, misschien wel de Cruyffiaanse hoofdvraag: hebben we het nu ook door?

Programma

De filosofie van voetbal

Datum: maandag 13 t/m vrijdag 17 juli 2026

Maandag 13-07-2026	Gewoon een spelletje vs. alles staat op het spel Wat als voetbal niet gewoon een spelletje is, maar je leven?
09.45 uur	Aankomst met koffie/thee
10.30 uur	Start programma: voorstellen en inleiding programmaweek. Start eerste voorbeschuwing en aftrap met filosofische stelling.
11.30 uur	Koffie/thee
11.45 uur	Absurde kampioenschappen (spel met onlogische puntentelling) – Live beleven hoe winnen / verliezen werkt en of dat wel / niet eerlijk is. Hopelijk beleven de deelnemers iets als: “Dit is niet eerlijk.” “Wat is hier eigenlijk winnen?” “Waarom wil ik ineens tóch winnen?”
13.00 uur	Lunch
Vanaf 14.00 uur	Mogelijkheid tot inchecken op de hotelkamer
14.30 uur	Sandra Meeuwsen – geschiedenis sportfilosofie, sport = politiek en de spelende mens
16.00 uur	Koffie/thee
16.15 uur	De valsspelende mens – Rozemarijn Roodbeen
17.30 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Vervolgcurcus: Nabeschouwing + Filosoferen over verloop WK voetbal tot dusver – gesprek waarin ieder diens kijk op het WK kan delen
21.30 uur	Derde helft

Dinsdag 14-07-2026	Voetbal: Verbinding vs. uitsluiting Voetbal als sociaal bindmiddel, maar ook als spiegel van nationalisme, gender en uitsluiting.
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Ramón Spaaij over hooliganisme
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Voorbespreken
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Nathanja van den Heuvel: op welke manier verbindt voetbal? Is voetbal echt geëmancipeerd?
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Interactief onderdeel

17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Nabeschouwing + filosofische versie van VI inside – waarom praten we zo graag en zo lang over voetbal?
21.30 uur	Derde helft

Woensdag 15-07-2026	Voetbal: Modernisering vs. romantiek Wat verliezen we als technologie de romantiek verdringt?
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Voorbeschouwing + nabespreken halve finale + passage lezen ter voorbereiding op deze cursusdag
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Voetbal en technologie: Rens van der Vorst Is extra technologie (VAR) nou zo goed voor de sport?
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Wat verliezen we met de modernisering van de sport? Wat is de romantiek van het voetbal (is voetbal lijden?). Maakt afzien de sport menselijk? – Charly Bos
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	VAR-rechtbank
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Vervolg cursus: voetbaltoernooitje buiten
21.30 uur	Derde helft

Donderdag 16-07-2026	Voetbal: Heilige gras vs. heilige euro's Is voetbal religie of vooral een cash cow?
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Voorbeschouwing + Van wie is de club eigenlijk? Jan de Leeuw
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Sport als product / marketingtool: gastspreker van een sportmarketingbureau
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Voetbal als religie, ook met de bijbehorende rituelen: Niels Witjes
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Vervolg Niels Witjes
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Vervolg cursus: nabeschouwing, alvast introductie over Cruyff en film kijken: Un momento Dado
21.30 uur	Derde helft

Vrijdag 17-07-2026	De allergrootste filosofische voetballer: Johan Cruyff
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt en uitchecken
09.30 uur	Voorbeschouwing en filosofie van Johan Cruyff door Gilles Meester
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Reflectie op de cursusweek en vooruitkijken naar de WK-finale
12.30 uur	Lunch
Aansluitend	Einde cursus